

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10[—] mesečno,
četrtletno K 30[—].
Če pride naročnik sam v upravištvu po list: Me-
sečno K 9⁵⁰. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, torek 20. julija 1920.

Št. 158.

Nemški napad na progo Špilje—Ljutomer.

Italijanska grozodejstva v Šibeniku. — Napad na Narodni dom v Trstu prej pripravljen.

Karikatura.

(Naši stanovanjski škandali.)

V nedeljskem »Slov. Narodu« je dr. Tavčar izpregovoril ostro obsodbo zoper nečloveško postopanje ljubljanskega stanovanjskega urada. Ista obsodba zadene tudi naš »državni stanovanjski urad«. Mislimo, da je vse, kar se pri nas skriva pod tem naslovom le smešna, a na drugi strani silno žalostna karikatura. Lepo vas prosimo, ali naj je to, kar pri nas v Mariboru reprezentuje »državni stanovanjski urad«, v resnici sploh kak urad, notabene še »državni« urad? Kdo predstavlja ta urad? Tri ženske, ki o stanovanjskem vprašanju ob takih razmerah, kakor jih je rodila svetovna vojna, po vrhu še v obmejnem mestu, kakor je Maribor, nimaio toliko razumevanja, kakor Kitajec o naših katoliških čukih — — no in potem trije pregledniki stanovanj za celo mesto in okolico in predsednik, ki uraduje vsaki dan morda po 1 uro ... to naj je »državni stanovanjski urad«?

Ne, to je karikatura in še ta je silno pokvečena. Je na tisoče dokazov, da ta urad, ki bi pri rednem poslovanju moral imeti

vsako luknjo v mestu zaznamovano v pregledu za vsak okraj, za vsako ulico mesta in okolice, nima niti pojma, kje je še danes obilica sob in stanovanj odveč na razpolago; nima niti pojma, da je na tisoče ljudi, ki morajo v današnji kulturni dobi bivati kakor živina vseovprek stisnjeni dostikrat v eni sami sobi, ki služi ob enem tudi za kuhinjo. Ne kritikujemo osobja tega urada in nismo med tistimi, ki govore javno, da je le s protekcijo pri tej ali oni dami, pregledniku ali predsedniku tega urada dobiti kar kdo hoče. Ne, mi tega ne storimo. Čeprav vidimo in vemo, da si je predsednik tega urada znal dobiti zase in za svojega bivšega šefa lokal za odvetniško pisarno baš tam, kjer jima je najbolj vgajalo, dočim je na stotine obrtnikov, ki že dve leti zaman moledejajo za katerokoli in kjerkoli luknjo.

Tudi nismo med nevošljivci, ki zabavljajo, da si je ta ali ona oseba tega urada poiskala najlepše stanovanje kjer si ga je želela; mi pač mislimo, no, tudi sam Bog je najpreje sam sebi ustvaril brado. Ne osobja, mi pobijamo sistem tega urada! In sistem je — karikatura. Že za to karikatura, ker se za vodjo tega najvažnejšega urada imenuje od

prilike do prilike predstavitelj na krmilu se nahajajoče stranke. V ta urad spada stalno nameščeno, v tej stroki dobro izurjeno osobje s stalnim vodjom, s so svetom zaresitev kočljivih vprašanj in lastno eksekutivo s pravico priziva, pritožbe na višjo instanco.

Naj za danes končamo s par vnebovpijočimi škandali. Neko stranko, domačina, so v petek ob 11. dopoldne deložirali tako radikalno, da je dotični funkcionar prijel še pisker z ognjišča, kjer se je kuhalo kosilo in ga vrgel na cesto. To je radikalno, kaj? Če bi državni stanovanjski urad tako radikalno postopal s tujci, katerim je brez posebnih prošelj nakazal udobna stanovanja, ne da bi se bil prepirčal, če so te pijavke v Mariboru potrebnejše kakor naši domačini, ali če bi ta veleslavni urad tako radikalno postopal z Nemci, ki imajo po 6 sob za dva ali celo samo za enega človeka, no, tedaj bi se vsakemu članu tega urada radi odkrili, tako pa imamo za tako poslovanje samo en izraz: škandal! —

Drugi slučaj: Pivovarna Tschelligi ima sobo, svojčas knjižnica proslule »Südmarke«, Kaj mislite, da je v tej sobi? Ječmen, da ječmen za pivo! Iz te ene sobe bi se dal

Izpoved žrtve demona.

(Dalje.)

Boj: angel — satan.

Zadnjega januarja so zopet prišli. To pot so me povabili v svojo družbo. (Kakor sem pozneje zvedel, da je bila to njena volja). Šel sem z veseljem. Opazil sem, da se i ona zanima zame. Tedaj sem se zdramil, s strahom pregledal vse — počel sem se držati rezervirano. Bili smo odslej sicer vsak večer skupaj, a zatajeval sem se, moja notranjost je morala prestati hude borbe. Samo ne izdati se! Držal sem se vedno izborna v njeni navzočnosti, a kakor hitro sem bil s m, tedaj sem pustil svojim čuvstvom svobodo. Čutil sem, da me zapuščajo moči se ustavljati njenemu vplivu. Zanemarjal sem svojo zaročenko. Kolikokrat sem si vse to bridko očital, a vse ni nič pomagalo. Ako sem bil pri njej (zaročenki), nisem imel miru, ni bilo več onega zadovoljstva; začutil sem se nesrečnega ter hrepenel nazaj v Vuhred. Samo da jo vidim da sem v njeni bližini, bil sem utešen, več nisem zahteval, ne želel. Čemu? — Žena je drugega moža. Slišal sem v tej dobi tudi veliko slabega o njeni preteklosti, o razmerju

z drugimi. In to sem skušal vporabiti napram svojemu čuvstvu — pomagalo je malo. Postal sem celo že ljubosumen na druge.

Satan — zmagal.

Tako so minevali dnevi do 21. marca, prvega pomladanskega dne, zame tako usode polnega. Sama sva šla na sprehod v bližnjo vasico v gostilno, od tam — bilo je že pozno zvečer nazaj. Opazil sem, da čaka, kdaj govorim o ljubezni. Obotavljal sem se. Bila sva že skoro nazaj v Vuhredu, kar se ojunachim, jo objamem ter s tresočimi ustnicami priznam svojo ljubezen. In ona? Čudno mi je postalo pri srcu. Strah me je obšel in one temne slutnje so bolj kot kdaj prej zavladale v moji notranjosti. Morda je čutila kaj se godi v meni ter pričela govoriti o njeni ljubezni. — Kako dolgo je hrepenela po tem trenutku, kako obupavala, ker sem se tako hladno in resno vedel napram nji — hodila je za mano zasledovala vsa moja pota. Omenila je dovolj momentov, ko je bila prilika dana — kako je zaman pričakovala — kako nesrečna je bila do tega dne, ker doslej ni še poznala prave ljubezni.

Kdo je bil srečnejši od mene! Pozabil sem na vse, udal sem se temu vrtincu. A

drugi dan sem se kesal tega koraka, tolažil sem se z upi, da bodem itak kmalu premeščen, ker sem v februarju zaprosil za različna razpisana poštarstva mesta ter je bila rešitev v istih vsak dan pričakovati.

Ona je bila isti dan, to je bilo v soboto, v Mariboru. Zvečer, ko se je nazaj pripeljala je prišla takoj v gostilno. Prišel sem piti. Ne vem, kako je to prišlo — iskal sem utehe in pozabljivosti v vinu ter se v prvič v svojem življenju popolnoma opijanal. Ni bilo treba veliko alkohola, nisem ga bil vajen. Z menoj je pil tudi nek prijatelj, uradnik pri železnici. Ona sama mi je pomagala v posteljo in pri tem omenila prejšnji večer.

Od tega dne dalje sva bila veliko skupaj, bodisi v družbi ali sama. Njen soprog je bil malokdaj doma, hodil je oziroma potoval v trgovskih poslih vedno okrog. Vrstili so se dnevi sreče, sanjave ljubavne idealnosti, o katerih sem nekda sanjal.

Hodil sem k svoji zaročenki, a le ob nedeljah ali praznikih. Ona je prihajala večkrat tudi čez teden k meni, izpraševala o mojem čudnem vedenju. A jaz nisem imel ji povedati resnico, smilila se mi je solze — kolikokrat so me zdramili mojo preteklost, povzpeli sem se

napraviti dve sobi, za silo torej stanovanje za zakonsko dvojico brez otrok. Toda g. predsednik državnega urada je mnenja, da je za ječmen bolj potrebna soba, kakor za ljudi brez strehe. So pač nazori, in sicer bore malo katoliški. — Tretji slučaj: Nekí Barta ali Parta na Koroški cesti ima zase, ženo in hči torej za 3 osebe stanovanje 5—6 sob. To je po že označenih nazorih tega urada — potrebno, kakor je na drugi strani potrebno, da so dekleta, male uradnice prisiljene spati po 2—3 ne le v eni podstrešni čumni, ampak tudi v eni — postelji ali po tleh. Katoličani morajo biti ponižni, to je res, toda zakaj ne gre velika katoliška gospoda z lepimi vzgledi naprej, zakaj ima n. pr. škof, ki ni oženjen in torej tudi nima otrok, kar celo palačo zase in za svoj črni štab, dočim Jezus niti prostorčka ni imel kamor bi bil položil svojo trudno glavo. Je mar škof več ko Jezus, sin božji, kralj vseh kraljev?

Še en slučaj: Vpokojena nemška učiteljica von Pebal, ki vleče v jugoslovenskem Mariboru pokojnino od Nemške Avstrije, stanuje v Gregorčičevi ulici mislimo šte. 4; prosimo: ena sama ženska pa ima 3 sobe in kuhinjo. Nasprotno: ključavničar, ki so ga naši prvaki ob prevratu izvalili iz Ljutomer v Maribor, ker je izboren obrtnik in zraven še odločen narodnjak in »Sokol«, ta bi ne imel s svojo ženo še danes nobene strehe da se ga ni usmilil vbogi učitelj, ki se je sam stisnil s svojo družino, da mu je odstopil 1 sobico brez vsega drugega. Zanj stanovanjski urad, ki je medtem nastavljal že nad tisoč tujih verižnikov, nima stanovanja.

Konečno še nekaj: V Mariboru je vsakomur (izvemši osebo državnega stanovanjskega urada) znano, da se gotovi kavalirji in gotove dame, ki si privoščijo kar po več sob, vsako v kateri drugi ulici in sicer po eno sobo tako za »posebne namene«. In mariborski magnati, ki imajo v mestu svoje palače, v okolici svoje vile, ne spadajo ti tudi pod Jugoslavijo?

Država, ki je tem uradom dala svoj značaj, je dolžna že v interesu človečnosti in ugleda, poskrbeti, da ta karikatura zgine s površja, in da se na njeno mesto vzpostavi

sklepa, da končam z ljubimko vse zveze. — Bilo je zaman! Podlegel sem vedno z nova njenemu vplivu, ni bilo rešitve, ne pomoči.

Ob polomu koroške fronte.

Meseca maja, ob umiku naših čet iz Koroške, je zbežalo vse pred prodirajočimi koroškimi četami. Iz Marenberga, kakor tudi iz Vuhreda so odhiteli vsi v zaledje. Ostal sem edini uradnik tam; prvič radi našega vojaštva, da vzdržujem do skrajnosti telefonično zvezo z umikajočo glavno silo, ki se je vtaborila v Breznem; edino ena stotnija — zadnja, se je ustavila v Vuhredu. In to sem pričakoval, ko že ni bilo nobenega naših več tam. Dobil sem orožje in municijo ter pričakoval omenjeno stotnijo. To je bil glavni vzrok. In drugi — ostal sem tudi radi nje. Skrajne nevarnosti še ni bilo, čemu bežati, odidem še lahko potem v gorovje. Poštni urad sem zaprl, vrednosti in denar sem imel pripravljen v nahrbtniku, da, če treba takoj seboj vzamem. Ostal je z menoj tudi g. Mravljak, veleposestnik v Vuhredu, on edini od tamošnjih zavednih Slovencev v Vuhredu. Telefonične javne zveze z Marenbergom in Spod. Posavjem sem prekinil. — Nevarnost je

sistem za te urade, ki jih treba organizirati po vseh občinah. In v Maribor posebej pa treba takoj obsežno radikalno kontrolo, vse kar ne spada v mesto, ven, le ven!

Brezvestni lopovi.

Za laškimi grozodejstvi v Trstu so pobesneli Nemci včeraj na naši meji vprizorili glede varnosti življenja še večjo lopovščino: Med postajo Cmurek in Gozdiščem so raztrgali železniške tračnice, na to brezvestnost neopozorjen jutranji vlak Maribor-Ljutomer je skočil raz tir, kar je povzročilo nekaj tudi težkih poškodb med potniki. Da ni bilo večje nesreče, to je bil zgolj slučaj, gotovo proti namenu tistih, ki so povzročili to lopovščino. In zakaj so jo povzročili? Navaja se več vzrokov, toda iz vseh verjetnih in neverjetnih vzrokov odseva brezmejna jeza, maščevanje za to, ker je naše vojaštvo dan preje zasedlo našo ob desnem bregu Mure ležečo posest Apače.

Kdo so krivci, si lahko mislimo. Eden so krivcev se je sam izdal; to je načelnik postaje Cmurek. On je obvestil našo glavno postajo že pred odhodom jutranjega vlaka, češ, da Nemci »nekaj nameravajo« in da naj vlak vozi oprežno. Torej ta gospod je že zjutraj vedel, da se »nekaj namerava« proti vlaku, pa ni nič ukrenil, ni pustil kontrolirati proge, na kateri so lopovi že po noči raztrgali tir ter celo odnesli eno tračnico. Mislimo, da z mirno vestjo trdimo, da je postajenačelnik v Cmureku takrat, ko je formalno aviziral mariborsko postajo, da se »nekaj namerava«, že dobro vedel, da je zločinski atentat na vlak bilo že dovršeno delo. Ali kaznjivo zanj je tudi, če tega ni vedel, ker ni pustil pregledati proge, čeprav je bil po lastnem priznanju informiran, da se »nekaj namerava«. Značilno za vestnost teh uradnikov ob demarkacijski črti je tudi dejstvo, da na vseh teh postajah včeraj zjutraj ni vstopil na vlak niti eden Nemcev.

Kakor izvemo, se dunajska vlada izgovarja ravno na obvestilo postajenačelnika v Cmureku, češ, mi smo bili na napad pravočasno opozorjeni, pa smo pustili vzlic temu vlak oditi.

Apeliramo na našo vlado, da si za to lopovščino preskrbi najizdatnejše zadoščenje!

Dnevne vesti.

Regent Aleksander — Sokol. Na »Stražina« zavljanja glede na našo vest, da je Nj. Visočanstvo regent Aleksander Sokol, pribijemo ponovno, da je regent častni starosta »Sokolskega Saveza SHS«.

»Straža«, »Enakost« in »Volksstimme« imajo vse enega dopisnika, kajti, da je notico o lepem človeku Pircu napisal v vseh treh listih eden in isti, ali pa, da je vsaj duševni oče vseh treh notic eden in isti je gotovo. Mi pa tudi vemo, kdo je tisti. Nahaja se v Cirilovi tiskarni — samo čudno, da ima sedaj tudi »Straža« svoje dopisnike med socialnimi demokrati.

Če hoče kdo spoznati vso klerikalno zahrbtnost potem naj čita nedeljsko številko »Slovenca«, kjer neki »Domoljub« sprva apelira na JD stranko naj opusti strankarski boj ter se dela nekako tako, kakor da bi bili strankarskega boja pri nas krivi vsi drugi, le klerikalci ne. Končno pa zaključuje svoj članek z nesramno agitacijo za svojo klerikalno stranko. Namen članka je prozoren: hoče namreč napraviti razpol med naprednimi ljudmi, toda to se »Domoljubu« v »Slovencu« ne bo posrečilo, kajti volka se s pozna tudi če obleče ovčjo kožo.

Komisar dr. Leskovar na »delu«. Poročali smo že, da hodi naš mestni komisar dr. Leskovar na magistrat samo podpisovat svoje

častitljivo ime in prejema za to mastno plačo 6. razreda in povrh tega še draginjske doklade za svoje etroke, v ostalem času pa kuje denarce kot advokat na sodnji, v svoji pisarni, pri hranilnici itd. Minulo nedeljo pa je napravil ta dični nesebični advokat in komisar s svojo familio, za katero mu torej mora naša občina plačevati draginjsko doklado (revež!), izlet v svojo domačijo Oplótnico, kjer je javila za popoldne JDS javen shod. Naš dobro plačani komisar je bil torej že dopoldne pri svojih rojakih in se najbrž tam spomnil, da je treba za mesečnih 3000 K vsekakor tudi kaj storiti in — šel je na »podučno« delo. Popoldne je po otvoritvi shoda demokratske stranke stopil klerikalni gerent Leskovar in izjavil, da se shod ne sme vršiti, ker ni javljen pri domači občini in da on ne bo odgovoren za posledice. Predsednik shoda, kolar g. Petelinšek, pa je poslanemu možakarju rekel, naj brihtnega »gospoda« poduči, da obč. gerenta shod, ki je pravilno javljen pri glavarstvu, nič ne briga. Nahujskan gerent je na to osramočen odšel z dolgim nosom, ki ga je baje potem odložil pri pravemu očetu. Gospod komisar si pa najbrž tudi s takšnimi nosovi ne bo priporil posebne slave!

Bežimo pred mobilizacijo na Dunaj. Kako huda vročina pritiska na možgane Dunajčanov, posnamemo iz poročil dunajskih listov, ki vedo povedati, da se je pri nas že izvršila splošna mobilizacija in da vsled nje naše ljudstvo v masah beži — pomislite — ravno na Dunaj, kamor je te dni pribеžalo vse polno jugoslovenskih beguncev. In sicer je med njimi mnogo takih, ki smo jih prisili na pobeg, drugi pa so — prostovoljno zbežali. Revčiki! In vendar je nekaj resnice na teh dunajskih — racah. Res je namreč, da smo mi zasedli našo last, Apačko kotlino ob Muri, kjer je bilo dozdej glavno gnezdo tihotapstva. Oni, ki imajo zelo kosmato vest, so res — nabrusili svoje pete, niso bili pa tako urni, da bi se zahteli v strdajoči Dunaj, ampak so šli samo preko naše meje. Pa če so kateri tudi šli res na Dunaj, želimo jim dober tek na takih racah gladnih dunajskih listov.

Naši Nemci in naš jezik. V izložbenem oknu tvrdke Huber na Aleksandrovi cesti je čitati napis: »Proda se ena hučen (Hutsche) sa gostiln vrt in telovadna apparata za sobo in druge stvari.« — V izložbi »prvorazne« tvrdke Wögerer imajo »poseben klobas« (za nemški Extrawurst).

Nemški napad na vlak Maribor-Ljutomer. Kakor poročamo na drugem mestu, so Nemci ob demarkacijski črti med postajo Cmurek-Gozdišče včeraj zjutraj vprizorili napad na jutranji vlak, ki odpelje ob 5:24 iz Maribora v Ljutomer. Na istem mestu, kakor se je izvršil sličen napad že po dogodkih v Radgoni leta 1919, so »neznani storilci« raztrgali železniški tir, odnesli eno tračnico drugo pa založili preko proge. Postajenačelnik v Cmureku je še pred odhodom vlaka aviziral glavno postajo v Mariboru, da se na tej progi nekaj namerava in zato priporoča, da vlak vozi oprežno. In vlak je res vozil oprežno, sicer bi se bila zgodila nedogledna nesreča. Že pri prvi postaji Schwarza je bilo sumljivo, da ni nihče vstopil. Vlak je vozil oprežno dalje. Med postajo Cmurek in Gozdiščem mu je naenkrat zmanjkalo tira; stoji, službeni in poštni voz so skočili iz tira, vsled česar je nastal v še na tiru se nahajajočih osebnih vozeh močen sunek, ki je povzročil med potniki več poškodb, nekaj tudi težkih. Med poškodovanimi potniki so se nahajali tudi trije delavci mariborskega brzojavnega urada, ki so bili namenjeni v Radgono; ti so se, potem ko jih je nemški zdravnik obvezal, vrnili nazaj. Ko je naša glavna postaja poslala pomožni stroj, ga Nemci niso pustili naprej. Vsak promet na tej progi je ustavljen, vrši se samo lokalni promet med Radgono in Ljutomerom. O tem napadu je bil obveščen Dunaj že včeraj popoldne. Tam se izgovarjajo, češ, mi smo bili o napadu pravočasno obveščeni in naša krivda je, če smo v kljub temu spustili vlak naprej. Pričakujemo, da bo naša vlada tem predrznežem povedala svojo sodbo o tem zločinu.

(Dalje sledi.)

Popravek. P. t. uredništvo! Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona uljudno prosim, da sprejmete v Vaš list sledeči popravek: Ni res, da je vodil kapelnik Schönherr godbo pri sokolski veselici v Sv. Lovrencu, dasi mu je bilo prepovedano sodelovanje od vodstva delavnice, res pa je, da je kapelnik Schönherr prosil, na željo gospoda načelnika delavnice, gospode prof. Topiča in Berana, da zastopata njegovo mesto, kar pa sta oba gospoda odklonila, nakar je gospod Sernec kot starosta mariborskega sokola dovolil sodelovanje Schönherrjevo. Ni res, da je kapelnik Schönherr namenoma igral pesmi: Andreas Hofer, Prinz Eugen in O du mein Österreich, dasi so ga prej svarili godci. Res je, da se nahajajo v komadu: Lustige Marschpotpourri od K. Komžaka med drugimi 4 slovanskimi narodnimi pesmami samo nekaj taktov pesmi „Andreas Hofer“ in koračnice „Prinz Eugen“, in po nekaterih prehodnih taktih, pesem „O du Veronika“, kar se je takrat igralo popolnoma brez vsakega slabega namena, kajti svarilo enega izmed bolj oddaljenih godcev in od katerih poslušalcev je kapelnik žalibog prepozno zapazil, ker je bila godba slabo razpostavljena. Z odličnim spoštovanjem Maks Schönherr, kapelnik in revident.

Zveza Maribor—Sv. Lenart Zgor. Radgona—Prekmurje. Z ozirom na popolnoma pretrgani promet na progi Špilje—Ljutomer, je postala pretrgana tudi zveza s Prekmurjem. Dolžnost naše vlade je, da takoj ukrene, da se vzpostavi avtomobilna zveza Maribor—Sv. Lenart—Zgor. Radgona—Prekmurje. Poštna zveza Maribor—Ormož in od tam preko Lendave je mogoča za silo in samo za pismeno pošto; ne zadošča pa za osebni promet, še manj pa za blagovni. Če bi poštna uprava tudi še zdaj vztrajala pri svoji znani svojeglavosti, je dolžnost vlade, da jo prisili računati z dejstvi, ne pa s privažnimi oziri, kakor se to sedaj godi na škodo prebivalcev Slov. Goric.

Shod JDS. v Oplotnici. V nedeljo, dne 18. julija, se je vršil v Oplotnici ob 3. uri popoldne lepo uspeli javen shod jugosl. demokratske stranke. Klerikalci so hoteli v svoji otročji kakovosti shod oslabiti s tem, da so »nategnili« večernice pa ni nič pomagalo. Pohorci so kljub temu prišli ob neznošni vročini v častnem številu na shod in čez 2 uri pazljivo poslušali govornike gg. dr. Žerjava, dr. Reismanja in urednika Spindlerja, ki so stvarno razlagali naš politični in gospodarski položaj. Ljudstvo je krog Oplotnice politično že zelo izšlo, ter je govornikom zlasti aplaudiralo, ko so po zašlugi bičali lažnjivo in koruptno delovanje »Kmetске zveze« in vseh voditeljev klerikalne stranke. Po zborovanju so stavili kmetje še razna vprašanja gospodarskega in političnega značaja, na katere je g. dr. Žerjav dajal poljudne odgovore. Priprosto ljudstvo je posebno razveselilo, da se je udeležila shoda tudi vsa inteligenca iz Konjic. Shod je zelo spretno vodil tamkajšnji predsednik kraj. organizacije JDS, neumorni agilni kolar g. Petelinšek, ki je tudi duša tamkajšnjega Sokola, Posojilnice in Požarne brambe. JDS bo priredila v kratkem v raznih krajih ob vznožju Pohorja zaupne sestanke in shode, ki si jih ljudstvo zelo želi. — Vesel pojav za kraje, kamor se pred vojno naprednjaki skoro pokazati niso smeli!

Izlet Mariborskih trgovcev na Klopinsko jezero. Mariborski trgovci prirede skupen izlet v nedeljo dne 25. julija na Klopinsko jezero. Odhod iz Maribora z letovišnim vlakom ob 9:20 uri predpoldan. Vožnja stane sem in tje le 15 K. Odhod nazaj iz postaje Sinčavas ob 21 uri. Upati je, da se tega izleta prav mnogi udeležijo in kolikor mogoče tudi z družino.

Planinski tabor v Železni Kapli in velik izlet na Ojstrc (Obir) pripravlja za 15. avgusta Mariborska podružnica SPD. Podrobnosti slede.

Slovenske trgovske nastavljenice se še enkrat opozarja na jutrajšni občni zbor, katerega se naj zanesljivo udeležijo.

Prijatelji godbe in dobre kapljice se opozarjajo na senčnati vrt restavracije »Ma-

ribor« kjer svira vsak dan izvrstna godba ter se toči vedno sveže pivo in dobro in ceno vino.

Dokumenti Koroščeve stranke iz leta 1914 so za dobiti v knjigarni V. Weigl. Cena 5 kron.

Povožen berač. Včeraj popoldan je šel berač Franc Roter iz Radvajna preko državnega mostu. Prestigel mu je pot neki neznan voznik in ga povozil. Težko poškodovanega reveža so z rešilnim vozom prepeljali v bolnico.

Našel se je ključ, najbrže od vežnih vrat na Aleksandrovi cesti. Ključ je na razpolago v našem uredništvu.

Čarovni umetnik v Mariboru. V Maribor je došel prvi jugoslovanski salonski atlet, čarovnik, umetnik, gimnastik, akrobat itd. Jožef Ivanković. S svojimi predstavami prične v sredo in četrtek ob 21. uri v Narodnem domu. Med obsežnim vspehom se nahaja tudi »čudež«: težki osebni avto, obtežen z 4 osebami, pelje preko telesa atleta.

Sv. Lenart v Slov. gor. Dopis v Vašem listu z dne 17. julija, kjer se očita nekim pisarnam poslovanje na kraljev dan, je netočen in menda nalašč tendenciozen. Najbrž se tu misli okrajno sodišče, kamor je uprava dan in takoj, ko je uslužbenstvo iz cerkve stopilo, prišel revisor dr. Hočevnar. Kdor je poslal g. revizorja, je zakrivil, da se je ta dan moralo nahajati osebje deloma v pisarnah.

Šport.

Šport in — »zabava«! — V nedeljo se je odigrala prvenstvena tekma med slov. šp. klubom »Maribor« in Sportvereinom »Herta« na igrišču v ljud. vrtu. Igralo se je »Fair«, ter je »Herta« pokazala lepšo in čistejšo igro, kot prejšnjo nedeljo »Rapid«, »Maribor« pa dosedaj še nepoznani start na žogo in hitre, precej sigurne napade. Pri »Marib.« je vratar Knop s pomočjo obrane Ramšak-Ferk, katerih zadnji je spadal z napadalci Vanda-Gjekić-Tomarlin k najboljšim igralcem v polju, gladko odpravil mnogo nevarnih napadov. Pri »Herti« je bila obrana zelo sigurna ter leva zvez, ki je tvorila z sredino in krilem nevarno s kupino. Sigurno in res nepristransko je vodil igro ljubljanski sodnik gospod Fink, ki je rešil svojo nalogo prvovrstno. Žalibog pa je bilo tudi tej tekmi določeno, da postane ognjišče nacionalne renegatske množice. Pod nemilo kritiko in neprestanimi medklji iz občinstva je prišlo da športnega škandala, ko se iz občinstva imenuje ljubljanskega sodnika »kranjska svinja« in srbski vojaki iz lastnega nagiba skočijo iz vrst gledalcev braniti poteptano slovensko čast in slovenski ugled. Nastane zmeda in panika. Igralci in občinstvo se zmeša, ko pridruži občinstvo, ki je begalo proti izhodu, nazaj na igrišče in se sliši: »Die Serben hob'n die Ausgänge besetzt!« Medtem se išče od Srbov incident... se ukrađe odborniku »Maribora« kolo... in končno se sliši z ene strani po piskanju vojaštva tudi sodnikova alarm-piščalka, ki kliče... le ukup uboga gmajna...! Občinstvo počasi zapuša »Deckunge« za drevljem in okolica se pomirjuje. Ko si je še slovenski igralec (Ogrizek) očistil nemški pljunek z vrata se začne zopet igrati. Konča se igra 3:4 z ostrim napadom »Herte«. Pol ura po igri... slišim glas Nemca: »Ja, wo war denn die Polizei, daß sie uns schützen möchten, wenn die Serben vorgegangen wären?«... Slovincu — pa ni treba vpraševati... kaj?!

Porotno sodišče.

Detomor — ali umor?

Naša kritična razmotrivanja, do katerega časa je smatrati umor otroka kot detomor, so rodila pri naših porotah doslej morda prvo izjemo: Antonija Pik iz Mežic je porodila svojega otroka v bolnici v Celovcu, odkoder je bila 9.

dan izpuščena. Na poti ob Vrbskem jezeru je otroka vrgla v jezero. Zagovarjala se je, da jo je oče otroka sramotno zapustil, domov se je bal, ker je bil očem že itak hud na drugo hči z nezakonskim otrokom, sicer da ji je otrok sam med potjo umrl, nakar ga je vrgla v jezero. Tudi to pot je obtoženko zagovarjal dr. Haas, ki je zastopal isto stališče, kakor v prvem slučaju, ko je bil detomor po treh dneh spoznan kot navaden umor in nesrečnica obsojena na smrt. V tem slučaju je zagovornik v soglasju obeh zdravniških izvedencev dr. Jurečka in dr. Zorjana zmagal s svojim predlogom, da se obravnava preloži v svrhu natančne zdravniške preiskave obtoženke.

Deng — krivo prisežnik.

Porota se je zaključila z nam deloma že znanim slučajem, Viljema Deng, staybenik v Ptuj. Razprava je bila, kakor smo poročali, preložena, ker je Dengov zagovornik dr. Senčar predlagal še znanega nemškega profesorja Vesela iz Ljubljane kot izvedenca za pisavo. Vesela ni bilo k razpravi in je sploh odklonil svoje mnenje. Zato pa sta Deng sam in njegov zagovornik dr. Senčar preskrbeli veleumie iz Nemške Avstrije. Ko je predsednik senata zahteval od dr. Senčarja poverjeni prepis dotičnih pisem, iz katerih bi bilo razvidno, kako je utemeljil predlog za izvedeniško mnenje ali je podpis na pobotnici za 10.000 K Simoničev ali ga je Deng sam ponaredil, ni mogel predložiti pisma naslovljenega na Gradec, kar je napravilo zelo neugoden utis na občinstvo. Pač pa je Deng pojasnil, da je on sam naprosil dunajskega žida, odvetnika dr. Ettingerja, ki opravi ravnateljske posle baje pri nekem jugoslovanskem (?) podjetju v Ptuj, da mu on preskrbi »izvedeniško« mnenje na Dunaju, kar se je tudi zgodilo. Ta izpoved je izvala zaničljiv posmeh v porotni dvorani. Istotako, ko je zagovornik predlagal, da se nemško-avstrijska izvedeniška mnenja, ki so potrdila da Deng ni ponaredil podpisa, upoštevajo nasproti mnenjem naših treh slovenskih izvedencev. Nasproti tem mnenjem, je profesor Cotič vnovič z vso gotovostjo izjavil, da je Deng podpis ponaredil ter je to tudi porotnikom natančno razložil.

Deng se je baval namesto s svojim poslom, s prekupovanjem sadja. Simonič iz Sv. Urbana mu je preskrboval sadje. Prišlo je med njima do civilne tožbe, v kateri je Deng od Simoniča terjal blizo 17.000 K češ, da mu je za toliko izplačal več predplačil, kakor mu je Simonič dobaval sadja. Simonič je priznal le svoto 6000 kron glede ostalega pa je izjavil, da pripozna dolg pogojno, ako Deng priseže, da mu je izplačal 11. oktobra 1918 tudi 10.000 K. Deng je na to prisegel. Ker Simonič ni mogel plačati, je Deng hitel in ga zarubil, ter tako Simoniču povzročil še več tisočakov škode. Tako, po končani poravnavi pred tukajšnjim okrožnim sodiščem, pa je Simoničev sin očeta opozoril, da je to nemogoče, da bi mu bil Deng 11. oktobra izplačal v Ptuj 10.000 K, kajti on, sin, je prišel 12. oktobra iz Trsta domov, ker so ga klicali zaradi očetove bolezni. Oče je bil že pred tem in še po temu dnevu bolan na španski bolezni in ni šel nikamor iz hiše. Simonič je to ovažil državnemu pravdnistvu. Ugotovilo se je po več pričah, ki so tudi to pot z vso gotovostjo potrdile, da je bil Simonič tisti čas res bolan in da ni šel od doma.

Deng, ki je pri prvi razpravi še odločno trdil, da je res Simoniču izplačal dne 11. oktobra 10.000 K, je zdaj postal previdnejši in da se izgovarja, da je mogoče, da se je on (Deng) zmotil v datumu, a da mu je gotovo izplačal. Pregled Dengovih knjig pa je dognal tudi še druge take »pomote«.

Dr. Hojnik kot zastopnik Simoniča je energično izjavil, da »v tem momentu Deng ni postal samo goljuf, ampak tudi krivoprisežnik. Deng je bil steber nemščurstva v Ptuj in je najbrže — dogodek se je vršil ob prevratu — špekuliral tako: če pride stvar na dan, moje (nemške) oblasti me bodo ščitile« Deng, ki je pustil svoj poklic, spada med delomržne barantovce in dokler bomo trpeli te krvose med nami, se draginjske razmere ne bodo izboljšale

Dolžni ste gg. porotniki napram celi javnosti, da se take ljudi iztrebi iz naše družbe.

Zagovornik dr. Senčar je seveda prepričan o popolni nedolžnosti svojega klijenta.

Porotnikom sta bili stavljeni dve glavni vprašanji, kriva prisega in ponarejenje pobotnice. Občinstvo je nestrpno čakalo na izid porotniške razsodbe. In porotniki so odločili Dengovo usodo tako: Deng je krivoprisežnik; vprašanje ponarejenja pobotnice pa so s 7 glasovi zanikali. Splošno — tudi med navzočimi juristi se je mislilo, da dobi Deng 18 mesecev. Porotni senat pa je razsodil na 5 let težke ječe. Pa je doživel še eno presenečenje: Državni pravdnik Zorzi je z ozirom na visokost kazni in Dengove simpatije za Nemško Avstrijo predlagal, da se Deng takoj obdrži v zaporu (dozdaj namreč g. Deng ni bil, kakor drugi re-veži v zaporu). Senat je ta predlog odobril. Tako je g. Viljem Deng namesto domov moral z ječničarjem v zapor. Proti razsodbi je Deng prijavil ničnostno pritožbo.

Zadnje vesti.

Italijanska grozodejstva v Šibeniku.

LDU. Split, 19. julija. V Šibeniku so Italijani zaprli kakih 50 Jugoslovenov, in jih trpinčijo v ječah. Njih krik se čuje vso noč. Razburjenje in ogorčenje je po vsej deželi veliko.

Napad na Narodni dom prej pripravljen.

LDU. Beograd, 19. julija. Po zadnjih informacijah izhaja, da je bil napad na Narodni dom v Trstu že oddavna pripravljen in dobro organiziran. Demonstrantje so dobili v to svrhu veliko množino gorivnih snovi, bencina in petroleja (iz bližnje vojašnice). Italijanski demonstrantje so hudo pretepli tudi tajnika jugoslovenske delegacije v Trstu, dr. Antona Novačana.

Naša vlada se pritoži na vrhovni svet.

LDU 17. julija. »Tribuna« doznava: Proti italijanskim divjaštvom na Reki in Trstu se je naša vlada odločila, da se pritoži pri zavezniškem vrhovnem svetu. Ni nam znan ton te pritožbe, v vseh političnih krogih pa verujejo, da se bo z njo pospešila rešitev jadranskega vprašanja, ki postaja vsak dan bolj delikatno.

Italija dobi vso bivšo avstrijsko mornarico.

LDU. London, 19. julija. Pri pogajanjih v Spaji se je pri razdeljevanju odškodnin določilo, da prejme Italija kot nadomestilo za svoje trgovsko brodovje, ki je trpelo med vojno škodo, vse bivše avstro-ogrske trgovske ladje, katerih vrednost se bo odpisala od obnovitvene vsote.

Ljenin zahteva sovjetsko vlado na Poljskem.

LDU Berlin, 19. julija. Iz Petrograda poročajo, da je priobčila »Pravda«, ki je glasilo Ljenina in Trockega, poloficijno izjavo, v kateri poudarja, da se morejo pogajanja s Poljsko vršiti samo med sovjetsko vlado v Moskavi in sovjetsko vlado v Varšavi. Vsi drugi predlogi s te ali one strani prihajajo prekasno.

Regentovo potovanje v Bosno in Dalmacijo.

LDU. Beograd, 19. julija. Te dni se bo končno rešilo vprašanje, ali bo regent

posetil še ta mesec Sarajevo, Mostar in Dubrovnik, ali pa se bo vsled zunanjih razmer odgodilo njegovo potovanje za nekaj časa.

Iz seje ministrskega sveta.

LDU Beograd, 19. julija. Na današnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 10. do 13. ure se je nadaljevalo proučevanje vprašanja o rekonstrukciji pokrajinskih vlad. Reševala so se tudi nekatera druga tekoča vprašanja, med drugimi tudi vprašanje državnega posojila beograjski občini.

Čehoslovaški sladkor.

LDU Beograd, 19. julija. Po vesteh iz Prage so Čehoslovaške sladkorne tovarne ustavile vsako prodajo sladkorja, da bo Čehoslovaška vlada mogla zadostiti kompenzacijskim pogodbam za druge predmete. Po pogodbi mora Čehoslovaška izvoziti večjo količino sladkorja tudi v Jugoslavijo.

Carina za koruzo se zniža.

LDU Beograd, 19. julija. Gospodarski odbor finančnega ministrstva je sprejel važno odločbo za pridobitne kroge, poljedelce in trgovce. Izvozna carina za koruzo se na predlog poljedelskega ministra dr. Velizarja Jankovića zniža od 60 na 20 dinarjev.

Italija prepovedala izvoz sukanca.

LDU Beograd, 19. julija. Poroča se, da je italijanska vlada prepovedala izvoz sukanca iz Italije. Vsled tega se bo na mejah vršilo točno pregledovanje in konfiscirala vsaka množina sukanca, preden potniki zapuste italijansko ozemlje.

Za invalide.

LDU Beograd, 19. julija. Z ozirom na težki položaj invalidov je prometni minister odredil, da so vse restavracije in kavarne na železniških postajah in parnikih v prvi vrsti na razpolaganje invalidom.

Babić-Gjalski pri regentu.

LDU Beograd, 19. julija. Hrvatski književnik in narodni poslanec Ljuba Babić-Gjalski je bil sprejet v avdienci pri prestolonasledniku regentu Aleksandru.

Tržne cene v Mariboru

kakor so jih določili prodajalci in jih potrdil mestni magistrat (v kronah):

1. Meso: Goveje meso I 22.—, II. 20.—, goveji jezik prekajen 46.—, vampi 10.—, pljuča 12.—, gobec 10.—, vime 10.—, loj 30.—, telečje meso I 22.—, II 20.—, pljuča 12.—, prašičje meso 36.—, pljuča 20.—, jetra 20.—, obisti 20.—, glava 20.—, parklji 10.—, slanina sveža 44—48, prekajena 50—52, mast 46—48, prekajeno svinjsko meso 42—48, prekajena svinjska glava 22.—, prekajen svinjski jezik 42.—, konjsko meso I 12.—, II 10.—, 2. Klobase: Pršutovke 56 do 60, debrecinske 60.—, brunšviške 36.—, pariške 30.—, posebne 36.—, safalade in hrenovke 36—38, kranjske sveže 50.—, jetrne 40.—, pretisnjene I 24.—, II 14.—, 3. Kože: Goveje 34—36, telečje 45—48, 4. Perutnina: Piščanec majhen 25.—, večji 30.—, kokoš 40.—, raca 50.—, gos 80.—, 5. Divjačina: Zajec domač 20—30, divji —, srna —, Surovo maslo 60—70, čajno maslo 60—70, mleko liter 4.—, jajca komad 10—12, sirček kg 10—12, 6. Pijača: Vino staro 24—36, vino novo 15—24, pivo 6—8, žganje 60—70, 7. Sadje: Hruške 6—8, jabolke 5—6, češnje —, marelice 6—8, kostanj —, 8. Špecerijsko blago: Riž 38—42, kava 100—110, kava pražena 110—120, sol 4.—, poper cel 100.—, poper mlet 120.—, paprika 100, testenine 17—20, navadni kis 2.—, vinski kis 3—4, jedilno olje 80.—, špirit —, sladkor 56 do 60, 9. Žito: Pšenica 8.—, rž 7.—, ječmen 6.—, oves 5.—, proso 7.—, koruza 6.—, ajda 8.—, fižol navadni 5—6, fižol češnjar 6.—, grah —, leča 10

do 12, 10. Mlevski izdelki: Pšenična moka 00 12.—, 0 11, 6 7:50, kaša 9—10, ješprenj 9.—, otrobi 1—2, koruzna moka 6—7, koruzni zдроб 7—8, pšenični zдроб 14.—, ajdova moka 13.—, 11. Krma: Seno 70—90, slam 40—50 (100 kg), 12. Kurivo: Drva trda 160.—, drva mehka 140.— za m³, premog 28—35 za 100 kg, petrolej 20—28 liter, 13. Zelenjava (kg): Glavnata salata 2.—, štruncnata salata 2.—, zgodnje zelje 4.—, ohrovt 3.—, karfijska 5—6, koleraba nadzemnica 3—4, špinata 2.—, paradižniki 4—6, kumare 5—6, buče jedilne —, grah v stročju 6—8, grah luščen 8—12, fižol v stročju 5.—, peteršilj —20, zelena —20, čebula 8—9, česen 12.—, korenje vrtno —20, korenje navadno —10, zelenjava za kuho —20, koleraba —, krompir zgodnji 2—3, krompir pozni —, hren 10.—, 14. Kisline: Zelje kislo 3.—, repa kisla 1—1:20.

Podpirajte „Jugosl. Matico“!

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila:

Nova medena pipa za pivo in 900 umet-
niških razglednic se po nizki ceni prodaja. Vprašanja: Wicher, Meljska cesta 53. 2—2

Hočem zamenjati svojega volčjega psa za enakega hudega ali eventuelno kupiti. Ponudbe na »Vedež«, Maribor, Gregorčičeva ul. 6, telefon 132. 3—2

Službo išče kontoristinja, zmožna slovenske in nemške korespondence, strojepisja, stenografije in knjigovodstva s prakso. Nastop takoj. Cenj. ponudbe na upravo »Mar. del.« 1—2

Prenočišča

na sobnih posteljah se iščejo za 4 dni od 29. julija do 1. avgusta samo za boljše goste. Plača prav dobra. Vsaka družina naj da kako roštelj ali vsaj kak divan na razpolago. Naznanila pismena ali ustmena sprejema Pisarna v Koroški cesti št. 1, I. nadstr. 3—3

Zlatorog milo

je najboljšo in najcenejše.

:: Povsod za dobiti! :: 10—9

Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo.

Prva mariborska tovarna mila Maribor.

Restavracija na južnem kolodvoru v Mariboru

se priporoča potujočemu občinstvu.

Priznana izborna kuhinja. Pristna vina in sveže pivo.

Fr. Stickler.

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških voz. Pojasnila v pisarni Pristanišča ulica 2.